יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון א'תרצב

ערב שבת קודש פ' תולדות, ג' כסלו ה'תשפ"ז

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', "חיילי בית דוד" - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חב"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ע"ו שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א וקכ"ד שנה להולדתו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

ב"ה

3 **דבר מלכות**
משמעות ההכרזה "יחי אדוני המלך דוד לעולם" / משיחת ש"פ תולדות ה'תשנ"ב

7 **זמן הגאולה**
מדוע מהפיכות קיצוניות מתרחשות בימינו בשקט / הזמן הנוכחי ופרשת השבוע באור הגאולה

10 **המעשה הוא העיקר**
כיצד יכולים להמתין ל"כיבודים" כשמדובר בפקו"נ?! / הוראות למעשה בפועל

11 **וילחום מלחמת ה' - וינצח**
מיישבים גוים בא"י בכספים שנתרמו בשעת "כל נדרי"! / שיחות בענין שלימות העם והארץ

13 **כתב יד קודש**
פשיטא שאברהם קיים מצוות קריאת-שמע / מענה והגהות לד"ה ואברהם זקן ה'תשמ"ו

מדור ה"דבר מלכות" מוקדש
לזכות הרה"ת **יוסף יצחק** בן רייזל **פרומא** וזוגתו **חיה מושקא** בת **מרים** שיחיו
וילדיהם **רחל** בת חיה מושקא, **לאה שרה** בת חיה מושקא,
ישראל רחמים בן חיה מושקא, **מענדל** בן חיה מושקא, **ושמואל מאיר** בן חיה מושקא שיחיו
ולזכות **הנא לאה** בת חי' רחל, **עדינה** בת חי' רחל, **מרים** בת חי' רחל, **וצבי** בן חי' **רחל** שיחיו

לע"נ ר' **ברוך אהרן** בן **ישראל דוד** ע"ה

יחי המלך /

סניף ארה"ב: 383 Kingston Ave. #38, Brooklyn, NY 11213 ● **טל':** 718-207-5904
סניף ארץ הקודש: ת.ד. 2025 כפר חב"ד, 60840 ● **טל':** (03) 960-0667 ● **פקס:** (03) 960-7219
דואר אלקטרוני: kuntres.yechi@gmail.com ● **אינטרנט:** www.moshiach.net/blind

משמעות ההכרזה "יחי אדוני המלך דוד לעולם"

תוכנה של ההכרזה "יחי אדוני המלך דוד לעולם" הוא התגלות מציאותו דמלך המשיח ועי"ז ולאחרי זה באה התגלותו לעין כל ע"י פעולותיו כו'

● עיקר החידוש דביאת המשיח הוא בהתגלות מציאותו, כי, כל פרטי הענינים שלאחרי זה (התגלותו לעין כל ע"י פעולותיו לגאול את ישראל, וכל הענינים דימות המשיח), באים כתוצאה והסתעפות מהתגלות מציאותו, וכלולים בה ● צריך כאו"א מישראל להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בהדגשת הענין ד"כל ימי חייך להביא לימות המשיח", על-ידי-זה שכל מציאותו, תיכף כשניעור משנתו, חדורה בהחיות דמשיח ● משיחות ליל ה', אדר"ח כסלו, וש"פ תולדות ה'תשנ"ב - מוגה

א. ע"פ הידוע שכל הענינים דלעתיד לבוא תלויים במעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות[1], מובן, שבעבודת ההכנה להגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקינו צ"ל מעין ההתחדשות ש"עתידים להתחדש כמותה", בדוגמת החידוש דמולד הלבנה, שהו"ע התגלות העצם דישראל, עצם הנשמה שלמעלה גם מבחי' היחידה:

נוסף על המדובר כמ"פ שהגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקינו באה עי"ז שכאו"א מישראל מגלה ניצוץ משיח שבו, בחי' היחידה (כנ"ל*) – יש להוסיף ולתקן שעיקר הכוונה היא (לא לבחי' היחידה שהיא א' מחמשה שמות שנקראו לעצם הנשמה, אלא) להתגלות **עצם הנשמה ממש**, שזהו אמיתת ענינו של משיח (הן ניצוץ משיח שבכאו"א מישראל, והן ועאכו"כ משיח הכללי), העצם דישראל שלמעלה מבחי' היחידה.

ויש לומר, שענין זה מרומז בלשון הכתוב[2] "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו" – "מצאתי" (גם) מלשון "**מצוי**", שמורה על עצם המציאות שהוא למעלה מתואר וגדר כו', למעלה גם מגדר של מציאות, ורק מפני שמוכרחים להשתמש בביטוי מסוים משתמשים בלשון "מצוי" (כנ"ל*), היינו ש"**מצאתי** דוד עבדי" קאי על **העצם** דנשמת

1) תניא רפל"ז.

*) ס"ב בהשיחה - סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 122.

2) בתהלים מזמור פ"ט – שממנו באים למזמור צדי"ק, השייך במיוחד לשנה זו, שנת הצדי"ק.

*) ס"ה בהשיחה - סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 126.

משיח שלמעלה מתואר וגדר (למעלה גם מבחי' יחידה הכללית), שלכן נקרא בשם "מצוי" ("מצאתי"); **ולאח"ז** "בשמן קדשי משחתיו", ש"שמן" מורה על בחי' היחידה הכללית שבנשמת משיח, שחודרת בכל ענייניו, בדוגמת השמן שמפעפע בכל דבר[3].

ועניינו בעבודת כאו"א מישראל – שגם **לפני** שפועל בעצמו התגלות בחי' היחידה, ביטול והודאה והתמסרות להקב"ה [ועד שנמצא במעמד ומצב שאין לו להרהר בדברי תורה[4], ובודאי לא בחי' היחידה שבתורה פנימיות התורה] – ישנה עצם מציאותו, **עצם הנשמה**, ו"ידיעה" זו (רק – **שניעור** משנתו) פועלת ומביאה לכל עניני העבודה בפועל ממש כפי שחדורים **בההתגלות** דעצם הנשמה, וזהו אמיתת הענין דביאת המשיח, שהעצם דישראל הוא בהתגלות בפועל ממש (כנ"ל*).

ב. ויש לומר שענין זה מרומז בלשון חז"ל "כל ימי חייך להביא לימות המשיח":

"כל ימי חייך" – פירושו בכל רגע ורגע שהאדם חי, הן ביום והן בלילה, הן ער והן ישן, שגם אז הוא חי ע"י נשימת האויר ("כל הנשמה תהלל י-ה", "על כל נשימה ונשימה שאדם נושם כו'[5]) שמוכרח להיות בכל רגע ורגע (משא"כ אכילה ושתי'), ו"כל ימי חייך להביא לימות המשיח" – פירושו שהחיות שלו (בכל רגע ורגע) הוא בהבאת ימות המשיח, כלומר, לא רק בשעה שחושב ומדבר ועושה פעולות להביא המשיח, אלא עצם חיותו ("חייך") הוא להביא לימות המשיח.

ויש להוסיף בדיוק הלשון "להביא לימות המשיח" – "להביא" דייקא, ולא בלשון הרגיל "לרבות", ו"לימות המשיח" לשון רבים – שכאשר החיות דכאו"א מישראל הוא בענין המשיח הנ"ל, ה"ז מביא (בדרך ממילא) למעמד ומצב דימות המשיח, שהעצם דישראל יהי' בהתגלות בפועל ממש; ובזה גופא "לימות המשיח" לשון רבים, די"ל שרומז על שתי התקופות הכלליות שבימות המשיח[6], ורומז גם על כל ריבוי העליות שיהיו בימות המשיח באופן של הליכה מחיל אל חיל עד אין קץ.

ובפרטיות יותר:

הענין ד"כל ימי חייך להביא לימות המשיח" מתבטא בכך שתיכף כשניעור עצם הנשמה (שמתגלה עצם מציאותו ורק העצם) מרגיש **בנשימת** האויר ענינו של משיח[7] – **אויר של משיח** ובלשון חז"ל[8] "**רוחו** של מלך המשיח".

ויש לומר ש"אויר (רוח) של משיח" הוא למעלה גם מ"אורו[9] של משיח"[10], כי **אור** של משיח מורה על **ההתגלות** דמשיח ע"י **פעולותיו** (כמו "ילחם מלחמות ה'" עד ש"נצח"[11], וכיו"ב), משא"כ **אויר** של משיח מורה על **העצם** (חיות) דמשיח, כלומר התגלות **מציאותו** (מציאות שקיימת גם לפנ"ז

3) ראה חולין צז, רע"א. שו"ע יו"ד סק"ה ס"ה.
4) ראה שו"ע אדה"ז או"ח (מהדו"ת) ס"א ס"ו.
5) תהלים בסופו. ב"ר פי"ד, ט. דב"ר פ"ב, לז.

*) ס"ט בהשיחה - שם ע' 129.

6) ראה לקו"ש חכ"ז ע' 198 ואילך. ועוד.
7) וגם בעת השינה נושם האויר של משיח, אלא שאינו מרגיש זה, ולכן עיקר הענין ד"**למען תזכור** . . כל ימי חייך להביא לימות המשיח" מתחיל **כשניעור** משנתו (ועי"ז נפעל גם בעת השינה).
8) ב"ר פ"ב, ד. פ"ח, א.
9) זח"ג לד, ב. נת' בלקוטי לוי"צ לזח"ג ע' ריט ואילך.
10) כידוע ש"אויר" אותיות אור י', שהיו"ד* הוא מקור ה"אור", וכפי שרואים במוחש שאור הנר הוא כשיש אויר סביב האור (ובלא אויר יכבה ולא יאיר כלל), היינו, שהאויר הוא מקור האור (כמבואר בדרושי חנוכה (תו"א מקץ מב, ג. וראה גם ספר הערכים חב"ד (כרך ב) מע' אויר. וש"נ)).
11) רמב"ם הל' מלכים ספי"א.

*) שרומז גם על הי"ד שבנפש האדם, יו"ד עקב, נקודת היהדות, בחי' היחידה, ועד לעצם הנפש שלמעלה גם מבחי' היחידה.

למלכות[12]) בתור מלך המשיח, ולאחרי התגלות **מציאותו** (**אויר** שבאין ערוך מאורו של משיח), מתחילה ההתגלות לעיני כל ע"י **פעולותיו** אור של משיח).

ועפ"ז מובן שעיקר החידוש דביאת המשיח הוא בהתגלות **מציאותו** ("**מצאתי** דוד עבדי"), כי, כל פרטי הענינים שלאח"ז (התגלותו לעין כל ע"י פעולותיו לגאול את ישראל, וכל הענינים דימות המשיח), באים **כתוצאה והסתעפות** מהתגלות מציאותו, **וכלולים בה**, כשם שמולד הלבנה כולל התגלות אורה באופן של הוספה מרגע לרגע עד למילוי ושלימות הלבנה.

ויומתק בדיוק הלשון "כל ימי חייך להביא לימות המשיח" – שהחיות ("חייך") כשנתגלתה מציאותו **מביאה** (בדרך ממילא) **לימות המשיח**, כיון שמציאותו (חיותו) כוללת כל פרטי הענינים דימות המשיח, שכולם כלולים בהתגלות עצם מציאותו (מולד הלבנה).

ג. ובנוגע לפועל – "המעשה הוא העיקר"[13]:

כיון שכבר הי' מולד הלבנה ("שהם עתידים להתחדש כמותה") בראש חודש כסלו "ראש חודש של גאולה"), חודש השלישי (שקשור עם גאולה השלישית וביהמ"ק השלישי) דשנת ה'תשנ"ב (הי' תהא שנת נפלאות בה, בכל מכל כל) – צריך כאו"א מישראל להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בהדגשת הענין ד"כל ימי חייך להביא לימות המשיח", עי"ז שכל מציאותו, תיכף כשניעור משנתו, חדורה בהחיות דמשיח (שזוהי עצם מציאותו של כאו"א מישראל, משיח שבו) שמביאה לימות המשיח.

וענין זה יכול וצריך להיות גם ברגע זה – ע"י התעוררות מחודשת בתוקף מחודש **דעצם הנשמה** (ע"ד ניעור משנתו) "להביא לימות המשיח", עי"ז שמוסיף עוד "מצוה אחת" כדי להכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות ולהביא לו ולהם תשועה והצלה[14].

וכל זה – לאו דוקא בענינים נעלים הקשורים עם בחי' היחידה, כמו לימוד והפצת תורת החסידות, יחידה שבתורה, אלא גם (ובעיקר) בענינים פשוטים, כמו נתינת צרכיו הגשמיים של יהודי, הקשורים עם עצם מציאותו (נשמה בגוף[15]), כולל ובמיוחד הצרכים הנוספים דחודש כסלו, בימי חנוכה, "ימי **שמחה** והלל"[16], שמוסיפים בסעודות של שמחה[17], כולל גם המנהג דנתינת מעות חנוכה (כפי שנהגו רבותינו נשיאינו[18]), ולפנ"ז בסעודות והתוועדויות של שמחה דימי הגאולה יו"ד וי"ט כסלו.

ד. ויה"ר והוא העיקר – שבתחלת חודש כסלו, חודש הגאולה, תבוא בפועל ובגילוי הגאולה האמיתית והשלימה, התחלת הגאולה ושלמותה, ע"י משיח צדקנו – "יעמוד מלך מבית דוד כו'", עד ש"יתקן את העולם לעבוד את ה' ביחד, שנאמר[19] אז אהפוך אל עמים גו' לעבדו שכם אחד"[11].

וכמרומז גם בסיום וחותם ההפטרה דשבוע שעבר ובהתחלת פרשת השבוע:

ההפטרה דשבוע שעבר מסתיימת בהכרזה

12) "מאותן הבאים מבני דוד ועדיין הי' להם ממשלה גם בגלות . . כגון רבינו הקדוש" (חדא"ג מהרש"א לסנהדרין צח, ב).

13) אבות פ"א מי"ז.

14) קידושין מ, רע"ב. רמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ד.

15) גוף גשמי שהתהוותו מ"מהותו ועצמותו . . (ש)הוא לבדו בכוחו ויכולתו לברוא יש מאין" (תניא אגה"ק ס"כ), ובו דווקא היא בחירת העצמות (ראה תניא פמ"ט. סה"ש תורת שלום ע' 120 ואילך).

16) רמב"ם הל' חנוכה פ"ג ה"ג.

17) ראה לקו"ש ח"י ע' 142 ואילך. וש"נ.

18) "היום יום" כ"ח כסלו. וראה לקוטי לוי"צ אגרות-קודש ע' שנח.

19) צפני' ג, ט.

"יחי אדוני המלך דוד לעולם"[20] – נצחיות מלכות דוד שנמשכה במלכות שלמה, ששלימותה ע"י המלך המשיח שהוא "מבית דוד ומזרע שלמה"[21] – שתוכנה של הכרזה זו הוא התגלות **מציאותו** דמלך המשיח.

ועי"ז ולאח"ז באה התגלותו לעין כל ע"י פעולותיו כו' – כמרומז בהתחלת פרשת השבוע: **"ואלה תולדות יצחק"** – שהלידה ("תולדות") דמלך המשיח (התגלות מציאותו) היא באופן גלוי לעין כל ("ואלה"[22]), עד ש"כל השומע יצחק לי"[23] ("יצחק")[24], ולא עוד אלא שפועל גם על אוה"ע[25], הן הבירור דלבן (בפרשת ויצא) והן הבירור דעשו (בפרשת וישלח), "עד אשר אבוא אל אדוני שעירה"[26], "בימי המשיח, שנאמר[27] ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה"[28] – תיכף ומיד ממש. ■

---

20) מלכים-א א, לא.

21) סהמ"צ להרמב"ם מל"ת שס"ב. פיה"מ סנהדרין ר"פ חלק יסוד הי"ב. אגרת תימן.

22) ובפרטיות יותר: לא רק "אלה", אלא "ואלה" (בתוספת ו"ו*), "מוסיף על הראשונות", וע"ד מ"ש בהמשך הפרשה (כז, כח ובפרש"י) "ויתן", "יתן ויחזור ויתן".

23) וירא כא, ו.

24) ולהעיר שלעתיד לבוא יאמרו **ליצחק** דוקא "כי אתה אבינו" (ישעי' סג, טז. שבת פט, ב. וראה תו"א פרשתנו יז, ג. תו"ח שם ד, ד ואילך. ועוד).

25) להעיר ש"תולדות יצחק" הם "יעקב **ועשו** האמורים בפרשה" (פרש"י ריש פרשתנו).

26) וישלח לג, יד.

27) עובדי' בסופו.

28) פרש"י וישלח שם.

*) ולהעיר מהשייכות דאות ו"ו להגאולה - חמשה ואו"ן ד"ענקוב" (פרש"י בחוקותי כו, מב).

מוקדש לעילוי נשמת
ר' **יהודה** ב"ר **צבי הירש** ע"ה **סטראל** - נפטר ביום כ"ז אלול
ולע"נ זוגתו **טשרנא גיטל** בת ר' **יעקב** ע"ה - נפטרה ביום ה' טבת
יה"ר שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה
נדבת בנם - יבלחט"א - הרה"ח **שמואל סטראל** ומשפ' שיחיו

מדוע מהפיכות קיצוניות מתרחשות בימינו בשקט

[. .] ההדגשה דבירור העולם בתקופתנו זו כהכנה לימות המשיח, היא (לא רק באופן ד"אמורים **בפרשה**", בתורה, אלא גם) באופן **הנראה בגלוי** במצב העולם כולו[1] בימינו אלה.

ובהקדמה:

ישנם התמהים על המדובר בתקופה האחרונה שעומדים אנו בסוף זמן הגלות, עקבתא דמשיחא, ושואלים: היכן רואים זאת? הרי עולם כמנהגו מידי שנה בשנה **כרגיל** נוהג? – ולפלא הכי גדול שאינם מתבוננים בהמאורעות שמתרחשים בעולם, מאורעות הגלויים ומפורסמים!

בתקופה האחרונה (החל משנים הכי אחרונות, ומוסיף והולך מזמן לזמן) מתרחשים ברחבי העולם **מהפיכות קיצוניות**, מן הקצה אל הקצה, ובחסדי ה' מתרחשים מהפיכות אלה **בשקט**, כלומר, ללא מלחמות ושפיכות-דמים, רחמנא ליצלן, עד כדי כך, שחיי היום-יום (בעניני המסחר וכיו"ב) ממשיכים להתנהל ע"ד הרגיל, כאילו עולם כמנהגו נוהג, למרות שמתרחשת מהפיכה קיצונית בהנהגת המדינה כולה, אלא שהיא מהפיכה **פנימית**, בדרכי פוליטיקא מדינית:

לכל לראש ומתחיל ממדינת רוסיא (המדינה שממנה בא כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו יחד עם תלמידיו ושלוחיו), אשר, לאחרי תקופה של שבעים שנות משטר **תקיף ואימתני** שהפיל חיתתו על כל תושבי המדינה, עד שאפילו עבור התבטאות של ביקורת על המשטר היו עונשים להשלח לארץ גזירה (סיביר וכיו"ב) – נעשה לפתע, בפרק זמן קצר ביותר, **שינוי קיצוני** (ע"י העומדים בראש הנהגת המדינה) במשטר המדינה, ומתפשט גם בשאר מדינות דוגמתן.

ועד"ז במדינת סין – שבתקופה האחרונה מתרחשת מהפיכה בהנהגת המדינה בפנים וגם בנוגע לקשר ויחס עם שאר מדינות העולם, וכיו"ב, וכן במדינת הודו – שבפרק זמן קצר יחסית הוחלפו ראשי השלטון ששלט במשך תקופה ארוכה, ועד"ז מהפיכות קיצוניות בעוד כמה מדינות ברחבי העולם, ועד ל"איי הים", אשר, אין צורך לפרט ולהאריך, כיון שהדברים ידועים ומפורסמים.

והמדובר אודות מהפיכות במדינות כאלו שיש בהם **ריבוי עצום** של בני-אדם, כלומר, מהפיכות בממשלות ומשטרים שמנהיגים **בליוני אנשים בכל רחבי העולם**, ועד לרוב האנשים שבכל העולם!

---

1) עי"ז שנשתלשל מהתורה – "אסתכל באורייתא וברא עלמא" (זח"ב קסא, רע"ב). ולהעיר גם מהמשך המאמר – "בר נש אשתדל באורייתא ומקיים עלמא", שנעשה ע"י עבודתם של ישראל, כדלקמן בפנים.

וה"**נס**" שבדבר – ולפלא הכי גדול שלא שמים לב לכל זה, "אין בעל הנס מכיר בנסו"[2] – **שמהפכות קיצוניות**, שיש להם השפעה ישירה על רוב העולם, מתרחשות **בשקט ובמנוחה**, דבר שאין לו אח ורע בתולדות האנושיות כולה:

מהפיכות במשטר ושלטון של מדינות היו מלווים תמיד במלחמות עקובות דם שהתנהלו במשך תקופה ארוכה, שיבשו את מהלך החיים, הביאו הרס וחורבן ר"ל. ואין צורך להרחיק לכת ולחפש בדברי ימי העולם בדורות שלפנ"ז, כיון שראינו בדורנו זה את החורבן הנורא במלחמת העולם השני', לא תקום פעמיים צרה.

ואילו בימינו אלה, מתרחשים מהפכות קיצוניות **גדולות יותר**, ברוב העולם, **ובחסדי ה'**, ה"ז ללא מלחמות ללא שפיכות דמים, ח"ו, אלא מתוך **שקט ומנוחה**.

ויש להוסיף, שמהפכות בעולם בימינו אלה רואים (לא רק ביחס להנהגת בני-אדם, אלא) גם ביחס לשאר הנבראים שבעולם, חי צומח ודומם – **רעידות אדמה** שאירעו בתקופה האחרונה, בפרק זמן קצר, ונמשכות גם עתה במקומות שונים בעולם (גם במדינה זו), **ובחסדי ה'**, הקרבנות היו במספר קטן, ובפרט ביחס למקרים דומים שאירעו בתקופות שלפנ"ז.

וביאור השייכות דכהנ"ל לבנ"י – (דלכאורה, מאורעות שמתרחשים במהלכי הפוליטיקא ברחבי העולם (ללא קשר ישיר לבנ"י[3]) אינם מענינם של בנ"י, שתפקידם לעסוק בלימוד התורה וקיום המצוות) – בכמה פרטים:

א) הכרת גדלות הא-ל ונתינת שבח והודי' על גודל חסדיו – שכן, נוסף לגדלות הא-ל שנראית בהנהגת הטבע, כמ"ש "השמים מספרים כבוד א-ל גו'"[4], "כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננת"[5], מודגשת יותר גדלות הא-ל בהנהגה **נסית**, כבנדו"ד, שמהפיכות קיצוניות ברחבי העולם מתרחשות בשקט ומנוחה, נס גדול שאינו אלא בכחו של הקב"ה ה"**כל יכול**"! ועל כך יש להודות להקב"ה על גודל החסד שבדבר, במכ"ש וק"ו מנתינת שבח והודי' על הנהגת הטבע מידי יום ביומו[6].

ב) הוספה באמונה בביאת המשיח והצפי' לביאתו, "אחכה לו בכל יום שיבוא" – שכן, מהפכות בעולם הם מהסימנים שהובאו במדרשי חז"ל על התקופה דעקבתא דמשיחא[7], וכשרואים מהפכות גדולות בימינו אלה, ה"ז סימן נוסף שנמצאים אנו ברגעים האחרונים דעקבתא דמשיחא, ותיכף ומיד ממש בא משיח צדקנו.

(משיחת ש"פ תולדות, ד' כסלו ה'תש"נ - מוגה)

---

2) נדה לא, א.

3) מלבד העובדה שבכמה מדינות נעשה קל יותר לקיים תומ"צ.

4) תהלים יט, ב.

5) שם ח, ד.

6) ופשוט, שההתעסקות בלימוד התורה וקיום המצוות אינה גורעת כלל בהתבוננות בגדלות הא-ל ונתינת שבח והודי' על גודל חסדיו.

7) ולדוגמא: "אם ראית מלכיות מתגרות אלו באלו צפה לרגלו של משיח" (ב"ר פמ"ב, ד). "שנה שמלך המשיח נגלה בו כל מלכי אומות העולם מתגרים זה בזה כו'" (פסיקתא רבתי פיסקא קומי אורי). והרי תוכן ד"מלכיות מתגרות" הוא **מהפכות בעולם**, אלא, שבחסדי ה' ה"התגרות" היא מתוך שקט ומנוחה.

שייכות פרשת תולדות להגאולה

יום השבת בכלל שייך לגאולה – "שבת ומנוחה לחיי העולמים"[1], ועד"ז פ' תולדות – התחלת הפרשה היא "**אלה** תולדות יצחק", לשון גילוי כמו "מראה באצבעו ואומר זה"[2] וכפירוש רש"י – "הקב"ה צר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם והעידו הכל אברהם הוליד את יצחק" (וכמבואר במאחז"ל[3] שהדמיון בין אברהם ויצחק הי' כל כך גלוי ("אלה") עד שהיו צריכים סימן להבדיל ביניהם), ועד"ז בהמשך הפרשה (ה"תולדות" והפרטים שבגילוי ד"אלה") "ויתן לך", "יתן ויחזור ויתן" – שגם זה מורה על המשכה וגילוי נעלים ביותר (כבר מתחילתם (כמובן מזה שההתחלה היא בהוספה ד"ויתן", כנ"ל), ובפרט שבפסוק זה מתחיל חלק מיוחד בפרשה בקריאת התורה וכו') כמדובר בזה כמ"פ בארוכה ומבואר בפרטיות הן בדרושי חסידות והן בספרי נגלה השייכים לפסוק זה.

ויהי רצון שכן יהי' בפועל ממש, שכן, כשם שנס אמיתי הוא דוקא כאשר איננו נשאר בהעלם אלא נראה ונרגש בגלוי, עד"ז בנוגע לגאולה שצריכה לבוא בפועל **ממש**, באופן גלוי וניכר עד כדי כך שאפשר להכיר בו בחוש המישוש.

וכסיפור נשיא דורנו[4] אודות הרביים שלפניו (ולהעיר על הפלא אשר, אע"פ שלא הי' נוהג לספר הכל אודותם, הנה דוקא סיפור זה סיפר וגילה וציוה לפרסם כו') שפעם באו לתבוע מאת אדמו"ר הזקן, ולנוסח אחר מאת אדמו"ר הצמח צדק, שכבר כלו כל הקיצין ועדיין לא באה הגאולה וענה שכיון שהפצת המעינות חוצה והחסידות של הרביים היא כבר באופן כזה שהמעינות הם בגלוי, ההפצה היא בגלוי והגיעה עד לחוצה בגלוי – הרי כבר ישנו ענין של גאולה, אבל השיבו על זה שצריכים את הגאולה האמיתית והשלימה **בפועל**.

כלומר, שהעיקר הוא גאולה כפשוטה דוקא ואי אפשר להחליף זאת אפילו ע"י ענין נעלה כל כך כהפצת המעינות חוצה, ולא די אפילו בהפצת המעינות כפי שנתפשטה בימי אדמו"ר הזקן ביחס להפצה בימי הבעש"ט והמגיד – הנהגה שהתחילה בעיקר בי"ט כסלו[5] (והרי עומדים בר"ח כסלו שכולל כל עניני החודש ועאכו"כ יום עיקרי כל כך שהוא עצמו נעשה "ראש השנה" על כל השנה כולה ועאכו"כ ביחס ליום ר"ח) ואעפ"כ מוכרחים גאולה בפועל דוקא, כנ"ל.

(משיחת ליל אדר"ח כסלו ה'תש"נ - בלתי מוגה)

---

1) תמיד בסופה.
2) ראה תענית בסופה. שמו"ר ספכ"ג. פרש"י בשלח טו, ב.
3) ב"מ פז, א.
4) ראה לקו"ש ח"ו ע' 80 הערה 70. חי"ח ס"ע 490 ואילך. ועוד.
5) סה"ש תו"ש ס"ע 112 ואילך.

מוקדש לזכות
ורד שמחה בת **שרה**
להצלחה רבה בכל - בגשמיות וברוחניות
נדבת מהיטבאל יזמות

כיצד יכולים להמתין ל"כיבודים" כשמדובר בפיקוח נפש?!

כאשר מעוררים שיש לעסוק בענין מסויים, נעשה סדר שלכל לראש צריכים לארגן אסיפה, ובאסיפה זו יחליטו שצריכים לארגן עוד אסיפה וכו'... – אין זמן לאסיפות, "משיח צדקנו שטייט הינטערן וואַנט"... "הנה זה עומד אחר כתלנו"[1], ובמילא, צריכים להשלים את העבודה דהפצת המעיינות חוצה בפועל ממש, "כל יומא ויומא עביד עבידתי"[2], ובמקום זה – עושים "אסיפות"...

[. .] כיצד יכולים לשבת בשלוה – כאשר יודעים שישנו פס"ד ברמב"ם[1] שהעולם כולו שקול, וע"י "מצוה אחת, הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, וגרם לו ולהם תשועה והצלה"!... כלומר, לא זו בלבד שביכלתו לפעול איזה תיקון בעולם, אלא ביכלתו לגרום "תשועה והצלה" לכל העולם! וכיצד יכולים "להתנפח" ולהמתין ל"כיבודים" – כאשר יודעים שמדובר אודות יהודי שנמצא במצב של פיקוח-נפש, שאז צריך אפילו "כהן-גדול" להפסיק באמצע עבודת יום הקדוש בקודש הקדשים, ולצאת לפנות גל של אבנים, אפילו על הספק וספק ספיקא[2] – שמא יוכל להציל יהודי שנמצא שם!!

יעשה כאו"א חשבון צדק בנפשו: כמה "נרות להאיר" הדלקת בערב שבת זה, וכמה "נרות להאיר" הדלקת ביום שלפנ"ז?!...

הגיע הזמן להתעורר מהאדישות והתרדמה – כלשון הרמב"ם[1]: "עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם", ולזרוק את עצמו ("אַריינוואַרפן זיך") מתוך מסירה ונתינה בעבודה דהפצת המעיינות חוצה.

(משיחת ש"פ תולדות, מבה"ז וער"ז כסלו ה'תשמ"ה - בלתי מוגה)

---

1) שה"ש ב, ט. וראה "קול קורא" שנדפס ב"הקריאה והקדושה" סיון תש"א. אגרות קודש אדמו"ר מוהריי"צ ח"ה ע' שסז. ועוד.

2) זח"ג צד, רע"ב.

3) הל' תשובה פ"ג ה"ד.

4) יומא פג, א – במשנה. רמב"ם הל' שבת פ"ב הי"ח. טושו"ע ואדה"ז או"ח סשכ"ט ס"ג.

מיישבים גוים באי"י בכספים שנתרמו בשעת "כל נדרי"!

תרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"

א. [בנוגע ל"מיהו יהודי":] דובר כמה פעמים אודות מה שנדפס כבר, שליישב משפחת עולים בארץ ישראל עולה בסביבות שלושים אלף דולר.

מהיכן משיגים כסף זה?

– בשעת תפילת כל נדרי ביום הכיפורים, כאשר אומרים את ה"כל נדרי" בניגון הידוע, מעוררים את המתפללים ואומרים להם: היות והנכם עומדים לפני הקב"ה ביום הקדוש ובמקום קדוש – תתרמו למען העלי' לארץ הקודש. וכך מקבצים מהם ח"י דולר ועשר דולר וכו', ומהמגבית של כל נדרי ("כל נדרי אפיל'ס") יישבו כך וכך משפחות של גוים (שנרשמו כיהודים) בארץ הקודש!

אלא שהקב"ה עזר וחלק מהם כבר חזר למקום מוצאו בחזרה, לאחרי ששה חודשים של חופש ("וואקיישן")...

[הסדר הוא שבתחלת תקופת התיישבותו בארץ ישראל אין העולה זקוק לשלם מאומה – שולחים אותו ללמוד באולפן, אח"כ לוקחים אותו לטיולים כדי להראות לו את ארץ ישראל, לאחמ"כ נותנים עוד כמה ענינים טובים, וכך זה נמשך מינימום ששה חודשים. ואז הוא נזכר שיש לו אחות, אמא ואבא במקום מוצאו עם כל שאר הענינים, אזי הוא אומר להם "כל טוב" ונוסע בחזרה...]

אך ה-30 אלף דולר מהמגבית דכל נדרי נשארו תקועים שם ("אַריין-געשטעקט דאָרטן")!

ולא שיש להם כסף מיותר – אלא כאשר נותנים זאת לגוי חסר אח"כ כשצריכים לתת ליהודי, ואזי מוכרחים לוותר על היהודי מאחר ואין כסף עבורו!

להיכן הלך הכסף? – להביא לארץ ישראל כך וכך גוים מדרום-אמריקה, כך וכך גוים ממאַרסיי (צרפת) וכך וכך גוים מוינה וכו'.

*

ב. [. .] ובנוגע לפועל, הכוונה היא, כמדובר כמ"פ, שיידעו אשר החוק "מיהו יהודי" עדיין בתוקפו רחמנא ליצלן, והצרה היא שהוא לא רק על הנייר אלא מיושם בפועל, בעיקר בדרום אמריקה, ובהדרגה גם בכמה וכמה מקומות בעולם.

וכאשר שואלים מישהו: היתכן? הוא מסביר שישנו חוק, ויושבים שם (בכנסת) אנשים שמנהלים את חייהם הפרטיים ע"פ תורה ומצוות, והם (או שליחיהם) חותמים על הנייר האומר שהגוי הוא "יהודי"!

לכן, כל אחד ואחת "אשר נגע יראת ה' בלבו", עליו לעשות כל התלוי בו, אם בכתב או

במברק, באיזה אופן שיהי', לתבוע ולומר שלא יוותרו על אף יהודי אחד ויחיד, ובמילא אסור להביא למצב שיהודי יכשל ולא יידע עם מי בנו או בתו מתחתנים, או לפני מי הוא אומר שיעור מחר בבוקר, או את מי הוא מעלה לתורה מחר בבוקר.

וכפי שכבר קרה ויודעים על כמה מאורעות שאירעו כך.

דרושה מחאה הכי נמרצת ודרישה הכי נמרצת, שמוכרח להיות "גיור כהלכה"

ג. [. .] כאשר דיברתי עם מישהו על כך, הוא אמר לי שכל הרישום (של גוים כיהודים) אינו נוגע לכלום, ואף אחד לא יתבלבל מזה, אלא זה ענין של "סטאטיסטיקה" בלבד...

ראיתי שלא אוכל להתסדר איתו אלא על-ידי ציטוט מהגמרא שאיתה הוא לא יוכל להתווכח – ואמרתי לו שאותו דבר מספרת הגמ' (על חנה ושבעת בני'):

הי' ילד קטן אשר מולו עמד אנטיוכוס, וקודם לכן אנטיוכוס ניסה את ששת אחיו שיעבדו עבודה זרה ולא הצליח, והם, רחמנא ליצלן, נהרגו על קידוש השם, ועתה נותר הילד השביעי הקטנטן לבדו. אמר לו הקיסר: הקשב, אינני מבקש ממך לעבוד עבודה זרה, אלא רק ענין של "סטאטיסטיקה": מכיון שמסביבו עומדים גוים, אזי הוא יניח על הקרקע טבעת ויבקש מהילד שירים אותה ויביא לו...

ולכאורה, כאשר זה כרוך בסכנת נפשות – לא רק שאפשר להרים את הטבעת אלא מוכרחים לעשות זאת! שהרי כשם שהדין הוא "יהרג ואל יעבור" כך גם לדעת כמה פוסקים הוא להיפך (שכאשר לא חייבים למסור את הנפש אזי הדין הוא ש"יעבור ואל יהרג"), ועאכו"כ כאשר הילד ראה שאין זו גזירה סתם אלא, רחמנא ליצלן, הרגו את ששת אחיו בפניו!

אעפ"כ הוא אמר: כיון שיהודי אחר יפרש זאת שהוא השתחוה לעבודה זרה, אף שהדין הוא שכאשר משתחוים לעבודה זרה, ויודעים שזה לא מאהבה ולא מאמונה, זה לא נקרא שהוא משתחוה לעבודה זרה – מספרת הגמ' בגיטין מעשה פשוט – הילד הזה לא נתן שירמו אותו, והרגו אותו, ר"ל, וציוו לכתוב סיפור זה בתורה שבעל-פה לכל הדורות כולם, כדי שאם יבואו ויאמרו שזה רק "סטאטיסטיקה", שלא יתפעלו מכך!

[. .] וכאמור, אין זה דבר הנתון לשקלא וטריא, אלא דבר הנוגע לפועל: דרושה מחאה הכי נמרצת ודרישה הכי נמרצת, בדרכים המתאימות, שמוכרח להיות "גיור **כהלכה**", ויפה שעה אחת קודם.

ואזי יהי' גם ה"בעתה אחישנה", "זכו – אחישנה", ובקרוב ממש, בשמחה וטוב לבב ובטוב הנראה והנגלה.

(תרגום חפשי של קטעים משיחת כ"ף מנחם אב ה'תשל"א - בלתי מוגה)

פשיטא שאברהם קיים מצות קריאת-שמע

בקשר עם פ' השבוע – פ' תולדות, הננו מפרסמים בזה צילומים נדירים (מוקטנים) מהגהת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על מאמר ד"ה ואברהם זקן גו', שאמר בהתוועדות דש"פ חיי שרה ה'תשמ"ו, וממענה הרבי בכתי"ק לשאלת המניחים בענין המדובר בצילום שלפנינו

(המאמר נדפס בסה"מ מלוקט ח"א ע' תמט ואילך)

פענוח הצילום שבעמוד 14 (הכתי"ק בא בהדגשה):

אמנם עדיין צריך להבין **ב**ענין בא בימים, מה הענין והחידוש שבדבר זה. שכבר נאמר לפנ"ז ואברהם ושרה גו' באים בימים. **ו**בא בימים אין הכוונה בזה שכבר הגיע לסוף ימיו [כמו בהפטרת השבוע דכתיב והמלך דוד זקן בא בימים, דהכוונה בזה היא **(גם)** שהגיע לסוף ימיו, לגיל שבעים], שהרי הפסוק ואברהם ושרה גו' באים בימים נאמר יותר ממ' שנה לפני פסוק זה **דפרשתנו (ש**נאמר בעת השידוך דיצחק ורבקה כשהי' יצחק בן ארבעים, והפסוק ואברהם ושרה זקנים גו' נאמר לפני לידת יצחק), היינו לפני שהי' אברהם בן מאה שנה, ואברהם חי אח"כ עד קע"ה שנה. ועד"ז מ"ש כאן ואברהם גו' בא בימים אין הכוונה בזה שהגיע לסוף ימיו, כי הי' אז בן ק"מ שנה, **ו**חי אח"כ עוד ל"ה שנה, ועוד זאת, דלולי עשו הי' חי עוד ה' שנה, היינו יותר מל"ה שנה, יותר מחצי שנותיו של אדם (ימי שנותינו בהם שבעים שנה). גם צריך להבין הקשר דענין בא בימים למ"ש ואברהם זקן, **ו**מזה שנאמר כאן עוד פעם בא בימים, בהכרח לומר, **שזהו חידוש ושייך להח**ידוש דואברהם זקן, ענין ליבון השערות הנ"ל.

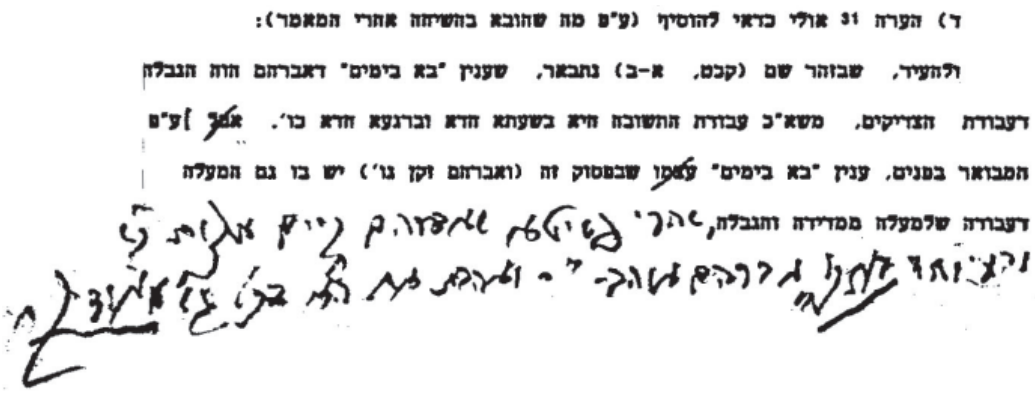
והענין הוא, דפירוש בא בימים הוא (כמבואר בקיצור בתו"א ובארוכה באוה"ת פרשתנו) שכל ימיו היו שלימין ויומין עילאין ולא חסרא יומא חדא ח"ו (כדאיתא בזהר). וזהו פירוש בא בימים, שבא עם כל ימיו. **ו**זהו תוכן בא בימים (בפסוק ואברהם ושרה גו' באים בימים, ובפסוק ואברהם זקן בא בימים), שהסך הכל של ימיו **עד אז** הי' ימים שלימים ומלאים בעבודת ה'. ובזה גופא יש ב' אופנים, שתהי' העבודה באופן דבא בימים והעדר החסרון, אבל מ"מ ה"ז במדידה והגבלה, די מחסורו אשר יחסר לו. אמנם למעלה מזה היא העבודה **ד**למעלה ממדידה והגבלה, אתה מחוייב לעשרו.

פענוח מענה כ"ק אד"ש מה"מ לשאלת המניחים הובא בסוף עמוד 15.

אמנם עדיין צריך להבין ~~מה~~ ענין בא בימים[יז], מהו החידוש ~~בענין~~ שבדבר זה. ~~ובפרט~~ שכבר נאמר לפנ"ז ואברהם ושרה גו' באים בימים. ~~בענין~~ בא בימים אין הכוונה בזה שכבר הגיע לסוף ימיו [כמו בחסטרת השבוע דכתיב[יח] והמלך דוד זקן בא בימים, דהכוונה בזה היא (גם) שהגיע לסוף ימיו[יט], לגיל שבעים[כ], (השרי הפסוק ואברהם ושרה גו' באים בימים נאמר יותר ממ' שנה לפני פסוק זה ~~כפי פסוק~~ ~~אבראמר~~ בעת השידוך דיצחק ורבקה כשהי' יצחק בן ארבעים[כא], והפסוק ואברהם

ושרה זקנים גו' נאמר לפני לידת יצחק), היינו לפני שהי' אברהם בן מאה שנה, ואברהם חי אח"כ עד קע"ה שנה[כב]. ועד"ז מ"ש כאן ואברהם גו' בא בימים אין הכוונה בזה שהגיע (לסוף ימיו, כי הי' אז בן ק"מ שנה, ~~אבל~~ חי אח"כ עוד ל"ה שנה, ועוד זאת, דלולי עשו הי' חי עוד ה' שנה[כג], היינו יותר מל"ה שנה, יותר מחצי שנותיו של אדם (ימי שנותינו בהם שבעים שנה[כד]). גם צריך להבין הקשר דענין בא בימים למ"ש ואברהם זקן, דמזה שנאמר כאן עוד פעם בא בימים, בהכרח לומר, ~~שאל קשור עם~~ ~~מה~~ידוש דואברהם זקן, ענין ליבון השערות הנ"ל. ~~צריך להבין בענין בזה.~~

~~אך~~ הענין הוא, דפירוש ~~לשון~~ בא בימים הוא (כמבואר בקיצור בתו"א[כה] ובארוכה באוה"ת פרשתנו[כו]) שכל ימיו היו שלימין ויומין עילאין ולא חסרא יומא חדא ח"ו (כדאיתא בזהר[כז]). וזהו פירוש בא בימים, שבא עם כל ימיו. וזהו תוכן ~~ענין~~ בא בימים (בפסוק ואברהם ושרה גו' באים בימים, ובפסוק ואברהם זקן בא בימים), שהסך הכל של ימיו/הי' ~~שהיו~~ ימים שלימים ומלאים בעבודת ה'. ובזה גופא יש ב' אופנים[כח], דאפשר שתהי' העבודה באופן דבא בימים והעדר החסרון, אבל מ"מ הי' במדידה והגבלה, די מחסורו אשר יחסר לו[כט]. ~~ובדאיתא בזוהר"ח שענין זה (דבא בימים) באברהם הוא ענין של מדידה והגבלה.~~ אמנם למעלה מזה היא העבודה למעלה ממדידה והגבלה, אתה מחוייב לעשרו, ~~עבודת התשובה, כמבואר בזהר שם~~[ל]. וזהו החידוש דואברהם זקן בא בימים על מ"ש ואברהם ושרה זקנים באים בימים, דהכתוב הנ"ל (ואברהם ושרה גו') הוא שלימות העבודה שבמדידה והגבלה (כי מ"ש זקנים שם לא קאי על לובן השערות ~~אלא~~), משא"כ הפסוק ואברהם זקן בא בימים הוא שלימות העבודה דזקן שלמעלה ממדידה והגבלה. וזהו ענין הזקנה שהוא ליבון השערות, דקאי על שערות הזקן, וקשור עם בחי' הזקן שלמעלה, ~~לבוש לבושי~~ בחי' הדיקנא דעתיק יומין, שיש בזה י"ג תיקוני דיקנא שהן י"ג מדה"ר, כנ"ל, דענין מדות הרחמים הוא למעלה ממדידה והגבלה. דשערות בכלל ענינם הוא צמצום החיות, ועד שהחיות הוא באופן של הפסק לגמרי (כמובא בדרושים אלה[לא]), והחידוש כאן הוא שהשערות הם בצבע לבן, שזה קשור עם י"ג תיקוני דיקנא, י"ג מדה"ר, למעלה ממדידה והגבלה לגמרי. וזהו החידוש במ"ש ואברהם זקן בא בימים, שענין בא בימים, שלימות הימים, שהימים מלאים ושלמים, הוא באופן דזקן שלמעלה ממדידה והגבלה לגמרי, עד באופן די"ג תיקוני דיקנא.

ד) הערה 31 אולי כדאי להוסיף (ע"פ מה שהובא בהשיחה אחרי המאמר):

ולהעיר, שבזהר שם (קכט, א-ב) נתבאר, שענין "בא בימים" דאברהם הוה הגבלה דעבודת הצדיקים, משא"כ עבודת התשובה היא בשעתא חדא וברגעא חדא כו'. אמנם ע"פ המבואר בפנים, ענין "בא בימים" שבפסוק זה (ואברהם זקן גו') יש בו גם המעלה דעבודה שלמעלה ממדידה והגבלה,

פענוח הצילום והמענה:

להלן שאלת המניחים עם תשובת כ"ק אד"ש מה"מ על השאלה ובסיומה:

ד) הערה 31 אולי כדאי להוסיף (ע"פ מה שהובא בהשיחה אחרי המאמר):

ולהעיר, שבזהר שם (קכט, א-ב) נתבאר, שענין "בא בימים" דאברהם הוה הגבלה דעבודת הצדיקים, משא"כ עבודת התשובה היא בשעתא חדא וברגעא חדא כו'. [כ"ק אד"ש מה"מ מחק תיבת "אבל" והוסיף וא"ו:] וע"פ המבואר בפנים, ענין "בא בימים" [כ"ק אד"ש מה"מ מחק תיבת "עצמו"] שבפסוק זה (ואברהם זקן גו') יש בו גם המעלה דעבודה שלמעלה ממדידה והגבלה, **שהרי פשיטא שאברהם קיים מצות ק"ש ובמיוחד <u>בענינו</u> "אברהם אוהבי" – ואהבת את ה"א בכל גו' <u>מאודך</u>.**

מוקדש לעילוי נשמת
הרה"ח ר' **משה נחום** בהרה"ח ר' **מרדכי מענדל** ע"ה **קדנר**
נפטר כ"ב ניסן - אחרון של פסח, ה'תשע"א
יה"ר שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והוא בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכי"ר

לזכות

הרה"ת ר' **ירון ארי'** בן **רחל פייגע** שיחי'

וזוגתו מרת **שירה שירלי** בת **וויקטארי'** תחי'

בוגנים

לרגל יום השנה הכ"ט לנישואיהם,

ולרגל יום ההולדת שלו לאויוש"ט, ביום ה' כסלו ה'תשפ"ז

לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק

ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

ולזכות

מנחם מענדל וזוגתו מרת **טובא רחל,**

יוסף יצחק, יעל, אחי' ורבקה תמר שיחיו

בוגנים

נדפס לעילוי נשמת

ר' **אפרים יונה** ב"ר **אורי אהרן יואל** ז"ל **זיסק**

ולע"נ מרת **חי' רחל** בת ר' **פנחס זליג** ז"ל

ולע"נ ר' **מאיר** ב"ר **צבי** ע"ה ולע"נ ר' **פנחס זליג** ב"ר **יצחק** ע"ה

ו"הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, ולזכות כל משפחותיהם שיחיו – לשפע ברכות עד בלי די